

СТАНОВИЩЕ

от проф. дпн Дора Левтерова - Гаджалова

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„доктор“

в област на висше образование 1. Педагогически науки

професионално направление 1.2. Педагогика

докторска програма *Специална педагогика*

Автор: Мирко Александров Попов

Тема: Иновативна образователна среда за ученици с увреден слух

Научен ръководител: проф. дпн Дора Левтерова - Гаджалова

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният от Мирко Попов комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, Дисертационният труд е с обем 239 страници и се състои от увод, три глави, анализ на резултатите от анкетите, заключение, приноси, списък с използваните ресурси, приложения. Основният текст съдържа 226 страници, от които 67 диаграми и 7 таблици. Списъкът на използваните ресурси се състои от 94 първични източника (броеве на държавен вестник, постановления, наредби, закони и др.), 71 заглавия на български, руски и английски, езици и 32 електронни източника.

2. Актуалност на тематиката

Разработената тематика в дисертационния труд е не само актуална, но видно още от наименованието е ориентирана към перспективите на образователната среда на ученици с увреден слух. Докторантът е професионално пристрастен, но и научно и реално отговорен към проблемите на учениците с увреден слух, тъй като работи повече от 10 години с визираната група ученици. В научно отношение, интерпретираната проблематика в дисертацията е значима и актуална предвид търсенето на

иновации за образователния процес от всеки учител и от всяко училище. Иновативните процеси в образованието повишават мотивацията за учене, интереса към ученето и училищните постижения на учениците, стимулират учители и родители за ефективни партньорства и включват общностите в образованието чрез различни педагогически взаимодействия. За учениците с увреден слух, търсенето на иновативни модели на образователната среда е сериозно предизвикателство и в научната, а и в приложната литература почти не се срещат публикации. Оскъдното наличие на научни и научно-приложни източници по проблематиката допълнително повишава изискванията към дисертационния труд, но от друга страна предоставя широко пространство за теоретични и емпирични проучвания и анализи. В приложната сфера, иновациите за ученици с увреден слух основно са фокусирани към процесите на вербална и невербална комуникация с тях, и процесите на обучение и приобщаване. Попов приема предизвикателството и се справя отлично с конструктите на познаване, разбиране и прилагане на иновациите, иновационното обучение и интерактивните технологии от учители и ученици.

3. Познаване на проблема

Докторантът познава състоянието на проблема. Внася интересни тълкувания в контекста на задаване на идеи за бъдещи проучвания и научни търсения. Същевременно оценява творчески научния литературен и нормативен материал, като го пречупва през призмата на собствените научни пространства.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване позволява постигането на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. На пръв поглед, емпиричното изследване се провежда с анкети и не представлява новост. Когато обаче се интерпретират отделните айтеми в анкетите, а и резултатите получени от участниците в изследването е видно, че докторантът е вложил много креативни хипотетични въпросителни и решения.

Методиката на емпиричното изследване е конструирана с теоретически, емпирически и статистически методи. Към използваните теоретични методи освен традиционните теоретико-методологични анализи на психологическа, методична и

педагогическа литература са включени и методи като нормативна и програмно-методическа документация по проблемите на изследването; изследване на държавното законодателство и държавните образователни стандарти; системен анализ; абстракция; генерализация; проектиране, моделиране, рефлексен метод, и конкретно историческият и системно-структурният подход на изследване.

Приложените емпирическите методи също се отличават с многообразие: психолого-педагогическа диагностика, анкети, консултации с преподаватели, психолози и директори, обучителни дейности, анализ на учебните дейности, анализ на работата и резултатите по европейски проекти и програми.

Използваните статистически методи са през електронната таблица MSExcel 2016 и статистическият софтуер SPSS 2019. Направен е клъстърен анализ на получените резултати.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е разработен в четири глави.

Първата глава е посветена на теоретична постановка на проблема. Внесени са тълкувания на изследователски подходи към иновацията, иновативната образователна среда, обучението и възпитанието, същността и особеностите на иновативната образователна среда и иновацията. Докторантът извежда релации на методологическите подходи на педагогиката като основа за иновациите в образованието и традиционно и иновационно образование.

Втора глава отразява в исторически план, педагогическите аспекти при формирането на иновативна образователна среда при образованието на деца със слухови увреждания. В историческия анализ, Попов също отразява отделни иновативни модели и подходи както за съответните исторически периоди, така и позабравени, но ефективно работещи и днес добри образователни практики. Внесен е синтезиран анализ на държавните образователни стандарти и на Закона за предучилищно и училищно образование, с фокус към учениците със СОП. Решение, което заслужава адмирации е включването на стегнат анализ на Европейски проекти и програми и проекти на МОН и на ЦРЧР Еразъм+ с европейско финансиране в подкрепа на развитието и конкурентноспособността на българското образование, в частност на учениците от СУ за УУС Пловдив. Видно от направения анализ, в проектната дей-

ност се извеждат изключително значими иновации за образованието. Когато образователната среда приема иновации от посочения вид, тогава иновативната среда се създава неусетно и с удоволствие и от ученици, и от учители.

В третата глава е представен дизайна на изследването. Целта, задачите и хипотезите следват логически от теоретичните анализи и са изведени коректно. Приложените методи, участниците в изследването и неговите етапи са прецизирани с научна вещина. Методиките са авторски както в частта дефиниране и структуриране на отделни айтеми, така и в частта на избор на скала за фиксиране на предпочитаните отговори от участниците в емпиричното изследване.

В четвърта глава извежда анализ на получените резултати. Анализът на резултатите се отличава с задълбочени и детайлни обяснителни модели. Интерпретирането на данните е подкрепено и богато онагледено с диаграми, схеми, таблици и фигури.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Докторантът извежда приноси в две пространства: теоретично и практико-приложно.

Личният принос на Попов е неоспорим. Теоретичните анализи, емпиричното изследване и интерпретацията на резултатите са изцяло негово авторско дело.

Приносите приемам напълно, и макар и да се приема че научният ръководител е казал своето мнение преди дисертационния труд да се включи в процедурата по защита, смятам че би могъл да се добави още един теоретичен принос:

✓ Установява се че иновативната образователна среда за ученици с увреден слух ползва ефективно иновативни ресурси и иновативни технологии, разработени в проектни дейности.

7. Автореферат

Представеният автореферат отговаря на изискванията и напълно съответно на дисертационния труд и отразява напълно постигнатите резултати в него.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Дисертационният труд и получените резултати е пожелателно да бъдат публикувани, тъй като съдържат интересна и полезна информация както за изследователи, така и за училищни администратори, учители и родители на ученици с и без увреден слух.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на **всички** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Педагогически факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантът Мирко Попов **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Мирко Александров Попов в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Специална педагогика.

01.09. 2020 г.

Изготвил становището:

Проф. дпн Дора Левтерова - Гаджалова